

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN THỊ GIANG

**NÂNG CAO NĂNG LỰC CẠNH TRANH
CỦA DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA
TRONG LĨNH VỰC XÂY DỰNG TRÊN ĐỊA BÀN
TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG
Chuyên ngành: QUẢN LÝ KINH TẾ

THÁI NGUYÊN - 2016

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN THỊ GIANG

**NÂNG CAO NĂNG LỰC CẠNH TRANH
CỦA DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA
TRONG LĨNH VỰC XÂY DỰNG TRÊN ĐỊA BÀN
TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 60.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. BÙI QUANG TUẤN

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong Luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện Luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong Luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 12 năm 2016

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Giang

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin chân thành cảm ơn PGS.TS. Bùi Quang Tuấn, người đã tận tình hướng dẫn và định hướng cho tôi trong việc hoàn thành công trình luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn các thầy, cô giáo Phòng Quản lý đào tạo sau đại học, các thầy giáo, cô giáo Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh - Đại học Thái Nguyên đã có những góp ý quý báu và giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Tôi cũng xin cảm ơn các cán bộ, công chức làm việc tại UBND tỉnh Thái Nguyên, Sở Kế hoạch và Đầu tư, Cục Thống kê tỉnh Thái Nguyên đã cung cấp số liệu và có những gợi ý giúp tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin gửi lời cảm ơn lãnh đạo cơ quan nơi tôi đang công tác đã tạo điều kiện cho tôi được đi học nâng cao trình độ trong thời gian qua.

Tôi xin gửi lời cảm ơn gia đình, các bạn bè đồng nghiệp đã tạo điều kiện và giúp đỡ nhiệt tình để tôi có thể hoàn thành quá trình học tập và nghiên cứu tại Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh - Đại học Thái Nguyên.

Xin trân trọng cảm ơn.

Thái Nguyên, tháng 12 năm 2016

Tác giả

Nguyễn Thị Giang

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
DANH MỤC BIỂU ĐỒ	vii
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	2
4. Đóng góp của đề tài.....	3
5. Bố cục của đề tài	3
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ NĂNG LỰC	
CẠNH TRANH CỦA DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA.....	4
1.1. Một số vấn đề chung về doanh nghiệp nhỏ và vừa.....	4
1.1.1. Khái niệm	4
1.1.2. Đặc điểm của doanh nghiệp nhỏ và vừa	7
1.1.3. Vai trò của doanh nghiệp nhỏ và vừa.....	9
1.2. Cơ sở lý luận về cạnh tranh và năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp nhỏ và vừa trong lĩnh vực xây dựng	13
1.2.1. Khái niệm về cạnh tranh	13
1.2.2. Khái niệm năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp.....	15
1.2.3. Năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp nhỏ và vừa trong lĩnh vực xây dựng.....	16
1.3. Các yếu tố cấu thành năng lực cạnh tranh của các DNNVV trong lĩnh vực xây dựng.....	17
1.4. Các yếu tố ảnh hưởng tới năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp vừa và nhỏ trong lĩnh vực xây dựng	20

1.5. Kinh nghiệm nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp nhỏ và vừa ở một số địa phương.....	22
1.5.1. Kinh nghiệm của thành phố Hà Nội.....	22
1.5.2. Kinh nghiệm của tỉnh Vĩnh Phúc.....	26
1.5.3. Một số bài học về nâng cao năng lực cạnh tranh của DNNVV trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.....	28
Chương 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	30
2.1. Câu hỏi nghiên cứu.....	30
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	30
2.2.1. Phương pháp luận duy vật biện chứng lịch sử.....	30
2.2.2. Phương pháp thu thập thông tin.....	30
2.2.3. Phương pháp tổng hợp thông tin.....	32
2.2.4. Phương pháp phân tích thông tin.....	32
2.3. Một số tiêu chí sử dụng để đánh giá NLCT của các DNNVV trong lĩnh vực xây dựng.....	33
2.3.1. Tiềm lực tài chính.....	33
2.3.2. Năng lực quản trị.....	35
2.3.3. Nguồn nhân lực.....	36
2.3.4. Hoạt động marketing.....	37
2.3.5. Khả năng liên doanh, liên kết.....	38
Chương 3. THỰC TRẠNG VỀ NĂNG LỰC CẠNH TRANH CỦA DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TRONG LĨNH VỰC XÂY DỰNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN.....	39
3.1. Khái quát về DNNVV trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.....	39
3.1.1. Điều kiện địa lý, tự nhiên.....	39
3.1.2. Tình hình phát triển kinh tế - xã hội.....	45
3.1.3. Thực trạng về năng lực cạnh tranh của DNNVV trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.....	48

3.2. Thực trạng về năng lực cạnh tranh của DNNVV trong lĩnh vực xây dựng trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	55
3.2.1. Nguồn nhân lực	56
3.2.2. Tiềm lực tài chính	57
3.2.3. Hoạt động marketing.....	60
3.2.4. Máy móc và thiết bị.....	60
3.3. Đánh giá về năng lực cạnh tranh của DNNVV trong lĩnh vực xây dựng trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	61
3.3.1. Những kết quả tích cực đạt được	61
3.3.2. Những hạn chế	62
3.3.3. Một số nguyên nhân của những hạn chế.....	65
Chương 4. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO NĂNG LỰC CẠNH TRANH CỦA DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TRONG LĨNH VỰC XÂY DỰNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN	67
4.1. Nhận định tình hình về bối cảnh quốc tế và trong nước	67
4.2. Quan điểm, mục tiêu nâng cao năng lực cạnh tranh của DNNVV	68
4.2.1. Quan điểm	68
4.2.2. Mục tiêu.....	69
4.3. Một số giải pháp nâng cao năng lực cạnh tranh của DNNVV trong lĩnh vực xây dựng trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	70
4.3.1. Nhóm giải pháp liên quan tới doanh nghiệp	70
4.3.2. Nhóm giải pháp liên quan đến tỉnh Thái Nguyên	73
4.4. Kiến nghị.....	77
KẾT LUẬN	79
TÀI LIỆU THAM KHẢO	81
PHỤ LỤC	83

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Ký hiệu	Nội dung
DN	Doanh nghiệp
DNNVV	Doanh nghiệp nhỏ và vừa
GDP	Tổng sản phẩm quốc dân
NLCT	Năng lực cạnh tranh
QL	Quốc lộ
TDMNPB	Trung du miền núi phía Bắc
TN	Thái Nguyên
UBND	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1.	Chi tiêu xác định doanh nghiệp nhỏ và vừa ở một số nước	5
Bảng 1.2.	Chi tiêu xác định doanh nghiệp nhỏ và vừa ở Việt Nam.....	7
Bảng 3.1.	Dân số tỉnh Thái Nguyên thời kỳ 2011 - 2015	47
Bảng 3.2.	Số lượng DNNVV qua các năm tỉnh Thái Nguyên	49
Bảng 3.3.	DNNVV tỉnh Thái Nguyên phân theo loại hình doanh nghiệp ...	49
Bảng 3.4.	Số lượng DNNVV tỉnh Thái Nguyên theo quy mô	50
Bảng 3.5.	Số lượng doanh nghiệp đăng ký thành lập mới tỉnh TN	51
Bảng 3.6.	Một số chỉ tiêu kinh tế tỉnh Thái Nguyên năm 2015 so với các tỉnh vùng trung du miền núi phía Bắc	53
Bảng 3.7.	Một số kết quả kinh doanh của DNNVV trong lĩnh vực xây dựng tỉnh Thái Nguyên	55
Bảng 3.8.	Trình độ của chủ doanh nghiệp và người lao động	56
Bảng 3.9.	Số lượng DNNVV trong lĩnh vực xây dựng thành lập mới qua các năm	57
Bảng 3.10.	Tình hình vốn đầu tư tại DNNVV trong lĩnh vực xây dựng	59

DANH MỤC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 3.1.	Biểu đồ tổng sản phẩm trong tỉnh GDP	45
Biểu đồ 3.2.	Biểu đồ cơ cấu kinh tế tỉnh Thái Nguyên.....	46

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Chiếm 97% trong tổng số doanh nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên. Trong thời gian qua, các DNNVV trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên cũng đã không ngừng phát triển cả về số lượng và chất lượng, từ số lượng 366 doanh nghiệp năm 2000 trong đó hầu hết là doanh nghiệp nhỏ và vừa, đến năm 2005, Thái Nguyên đã có 1.556 doanh nghiệp nhỏ và vừa trên tổng số 1.635 doanh nghiệp đã đăng ký. Đến hết năm 2015, tổng số doanh nghiệp trong tỉnh trên 4.600 doanh nghiệp với tổng vốn đăng ký ước đạt 35 tỷ đồng, trong đó có khoảng 4.450 doanh nghiệp nhỏ và vừa chiếm tỷ lệ 97%. Đóng góp của doanh nghiệp nhỏ và vừa vào ngân sách địa phương tăng bình quân 42,3%/năm những năm gần đây. Tỷ lệ thuận với sự gia tăng về số lượng và chất lượng doanh nghiệp nhỏ và vừa, số lao động được loại hình doanh nghiệp này tạo ra tăng hàng năm. Thuộc khối doanh nghiệp dân doanh, các doanh nghiệp này đã tạo ra trên 5.000 việc làm mới cho người lao động hàng năm, chiếm 30% tổng số việc làm mà doanh nghiệp nhỏ và vừa tạo ra. Với khả năng giải quyết việc làm cho hàng vạn lao động mỗi năm, doanh nghiệp nhỏ và vừa đã tham gia vào quá trình xóa đói giảm nghèo, an sinh xã hội, đóng góp quan trọng trong thúc đẩy kinh tế phát triển. Do đó, phát triển DNNVV là một nhiệm vụ quan trọng trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh.

Tuy nhiên, việc phát triển các DNNVV ở Thái Nguyên trong thời gian qua chủ yếu về số lượng, quy mô nhỏ, thiếu năng lực về vốn, trình độ công nghệ lạc hậu, khả năng về quản lý còn yếu khiến DNNVV kém khả năng cạnh tranh, đặc biệt là các DNNVV trong lĩnh vực xây dựng. Vấn đề đặt ra là làm thế nào để nâng cao năng lực cạnh tranh nhằm duy trì tăng trưởng và phát triển kinh tế của địa phương trong điều kiện sức ép ngày càng tăng theo tiến trình hội nhập ngày càng sâu rộng. Đây là vấn đề vừa có tính cấp bách, sống